

Procés Participatiu per la Llei de Patrimoni Cultural

Document de resultats del debat territorial a Tarragona

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la Llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn a l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveu la celebració de 6 sessions de debat territorials, presencials, i 6 sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la segona sessió de debat territorial, celebrada a Barcelona.

Data, horari i ubicació

16 d'octubre de 2024 de 17.30h a 19.30h a al seu dels Serveis Territorials a Tarragona del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Carrer Major, 14 de Tarragona.

Agenda de la sessió

17.30h a 17.45h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del Patrimoni Cultural Català

17.45h a 17.50h: Context del procés participatiu

17.50h a 18.45h: Dinàmica 1: Debat entorn als eixos 1 i 2

18.45h a 19.25h: Dinàmica 2: Debat entorn a l'eix 3

19.25h a 19.30h: Conclusions, properes passes i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 10 persones a la trobada, de les quals 1 era dona (10%), i 9 eren homes (90%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de Patrimoni i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn a la definició de patrimoni que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació al marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text així com de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn a les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de Patrimoni

Missatges clau:

- S'identifica la necessitat de disposar d'una definició del patrimoni que sigui prou flexible per actualitzar-se i respondre als canvis de context i realitat. Caldria que la definició diferenciés clarament entre llegat, tradició i patrimoni, tot fent èmfasi en l'element comunitari del patrimoni i la seva difusió en l'educació.
- Caldria pensar el patrimoni sempre en clau del seu ús social, articulant així una definició que s'enfoqui a la difusió, divulgació i el seu ús com a eix articulador de la cohesió social.
- Es fa èmfasi en la necessitat d'aglutinar el patrimoni material i l'immaterial, ja que estan intrínsecament lligats i és difícil entendre i protegir l'un sense l'altre.

Aportacions i contingut de la conversa:

- A nivell general, es planteja que un sistema legislatiu que recollís tot el patrimoni de forma global (vincular drets culturals, patrimoni material i immaterial) podria permetre una millor entesa, protecció i difusió del patrimoni.
- La definició del patrimoni ha de ser prou amplia per a acollir el patrimoni de tipus més històric però també altres espais i elements amb valor cultural (p. ex. un rentador).
- La definició del patrimoni requereix abordar alguns debats com, per exemple:
 - o Plantejar si les fórmules d'intervenció a la natura s'han de considerar patrimoni (referència al *land art*). Caldria tenir en compte que tot allò que es consideri patrimoni requereix preservació.
 - o Plantejar les limitacions del patrimoni natural, donat que a un ésser viu no se li pot aplicar el concepte de *conservació*.

- Plantejar fórmules flexibles que permetin tant conservar el patrimoni com fomentar-ne els usos socials.
- Es considera essencial que la definició del patrimoni en reconegui la visió de que aquest esdevingui un llegat de futur. Es planteja que caldria pensar en patrimoni amb visió de futur, per a què realment tingui una importància i un ús en la societat.
- Es remarca la importància de no museïtzar el patrimoni. El patrimoni és dinàmic i caldria mantenir-lo viu (ex: els paisatges de conreu poden ser patrimoni, però també haurien de respondre a les necessitats de les persones que els conreen). El paisatge rural no es pot entendre com una fotografia, és variable i caldria protegir-lo tenint-ho en compte.
- Pel que fa al patrimoni arquitectònic i constructiu, es remarca la importància de protegir les arts i oficis que els conformen (reparació i restauració de rajoles, pintures a la calç...).
- Es destaca la importància de protegir els coneixements que permeten conservar i reparar el patrimoni.
- Caldria establir criteris d'intervenció en la conservació i restauració dels BCIN i del patrimoni mundial.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Els processos de definició de les competències així com dels mecanismes de protecció del patrimoni han d'incorporar la visió del món rural per a poder-ne atendre les necessitats i limitacions específiques.
- És important garantir la representativitat en els espais de presa de decisions per a què així les decisions que es prenguin entorn al patrimoni tinguin en compte les especificitats de l'àmbit rural.
- L'associacionisme té un paper molt rellevant en la protecció i difusió del patrimoni i fora important donar valor, reconeixement i suport a la seva tasca.
- Caldria reforçar la col·laboració entre les administracions públiques i els actors privats propietaris de patrimoni, així com la col·laboració entre diferents sectors professionals.
- El sector educatiu i divulgatiu tenen un rol fonamental en la difusió i els usos del patrimoni, caldria reconèixer aquest paper i donar-li l'entitat necessària a la Llei per tal de poder dur a terme aquesta tasca plenament.

Aportacions i contingut de la conversa:

- L'ús i la difusió del patrimoni s'ha de preocupar de forma específica de fer-lo arribar a una major diversitat de persones, especialment les persones joves i/o persones migrades, fent ús de la capacitat del patrimoni d'articular i cohesionar el territori i les societats.

- Es planteja l'impuls de fórmules innovadores per a la difusió del patrimoni, com ara el cas de Ribera d'Ebre en què es combina amb activitats de tipus lúdic-esportiu com les piragües.
- La concreció dels mecanismes de protecció del patrimoni ha d'establir incentius i facilitats per a les persones que n'impulsen la declaració. Actualment, la catalogació es percep com quelcom negatiu donat que genera obligacions de cura i manteniment difícils d'abordar i el finançament que s'ofereix és insuficient.
- Es reclama la resolució d'ineficiències del sistema actual d'incentius a la declaració de BCILs, com per exemple, les limitacions en l'aplicació de la reducció de l'IBI que es troben algunes administracions locals.
- La redefinició dels sistemes de protecció ha de resoldre inefficiències com ara que la protecció limiti l'ús dels bens catalogats de forma incoherent (p. ex. hi ha camps amb barraques de pedra seca catalogades que no es poden tornar a utilitzar per la plantació de vinyes, que era la seva finalitat original i que, a més, donaria una major perdurabilitat al patrimoni) i penalitzar la permissivitat en el deteriorament del patrimoni.
- Es proposa legislar una protecció dels béns catalogats que en promogui i faciliti l'ús, donat que els béns en ús tenen una major preservació i socialització. No cal que tots els béns catalogats esdevinguin museus.
- Es proposa dotar de major definició al sistema de BCILs per a què els ajuntaments puguin fer-ne una millor aplicació, ja que actualment hi ha un gran marge d'indefinició que pot afavorir els ajuntaments grans que tenen més recursos però perjudica els ajuntaments més petits.
- Es proposa identificar el tipus de perfil professional que fa les acceptacions dels BCILs o BCINs per a què siguin experts en patrimoni acreditats.
- És important garantir la representativitat i pluridisciplinarietat en els espais de presa de decisions per a què així les decisions que es prenguin entorn al patrimoni tinguin en compte les especificitats de l'àmbit rural.
- L'associacionisme té un paper molt rellevant en la protecció i difusió del patrimoni i fora important donar valor, reconeixement i suport a la seva tasca. En la llei de patrimoni immaterial hi ha una línia d'actuació específica en aquesta línia que podria escaure aplicar o adaptar també per al patrimoni material.
- Es proposa revisar la composició de la Comissió de Patrimoni per a fer-la més representativa així com establir mecanismes per a què les seves decisions puguin ser apel·lables i així les sol·licitants puguin obtenir respostes i raonament a les decisions que pren aquest organisme.
- Es planteja revisar la configuració del règim sancionador així com dotar de recursos als cossos de seguretat que protegeixen el patrimoni per a fer més efectiva la seva tasca. Es podria donar autoritat als agents rurals per a què poguessin actuar en l'àmbit de la protecció del patrimoni.
- Es proposa establir mecanismes de coordinació i optimització amb els recursos disponibles als territoris (p. ex., en comptes de disposar de tres arqueòlegs a la Direcció General de Patrimoni a Tarragona, establir mecanismes de coordinació amb l'equip d'arqueòlegs de la URV).

- Es proposa formalitzar a la Llei la relació entre les persones docents i el Centre de Recursos Pedagògics, així com dotar-los de les competències necessàries per crear recursos didàctics sobre patrimoni i difondre'ls.
- Es destaca la importància d'una bona coordinació i col·laboració entre la planificació urbana i la protecció del patrimoni. Caldria crear mecanismes d'acció ràpida per flexibilitzar la planificació urbana; si hi ha una troballa de béns patrimonials, caldria traspasar el pla a un altre lloc de manera ràpida i efectiva per protegir el patrimoni.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del Patrimoni Cultural

Aportacions i contingut de la conversa:

- És primordial garantir la protecció del patrimoni com a base abans d'abordar altres reptes, donat que hi ha molt d'espoli.
- Caldria impulsar la inspecció, que actualment no s'està duent a terme, i requereix preparar de forma específica als cossos de seguretat.
- Es planteja la importància de l'impacte social del patrimoni i la reivindicació del patrimoni de proximitat com un eix articulador de la societat.
- Un element facilitador de la difusió i divulgació del patrimoni podria ser una major inclusió d'aquest en el sistema educatiu.
- La invisibilització del patrimoni té molt a veure amb les dificultats que tenen les persones privades que n'ostenten la propietat. Caldria facilitar els procediments per tal que aflori aquest patrimoni ocult.

Properes passes

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.